

اصول حقوق قراردادهای اروپا

و

حقوق ایران

(مطالعه تطبیقی)

دکتر ابراهیم شعاریان

استاد دانشکده حقوق و علوم اجتماعی دانشگاه تبریز

ابراهیم ترابی

انتشارات فروزش

- سرشناسه : شعاریان، ابراهیم ، ۱۳۴۳
عنوان و نام پدیدآور : اصول حقوق قراردادهای اروپا و حقوق ایران (مطالعه تطبیقی) ابراهیم شعاریان، ابراهیم ترابی.
مشخصات نشر : تبریز: فروزش، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۵۷۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۷-۲۴۳-۴:ریال:۱۲۰۰۰۰
وضعیت فهرست : فیبا
نویسی
موضوع : قراردادها - کشورهای عضو اتحادیه اروپا
موضوع : قراردادها - ایران
موضوع : حقوق تطبیقی
شناسه افزوده : ترابی، ابراهیم، ۱۳۶۴-
رده بندی کنگره : /۴۳ ۱۳۸۹ ۱۶۴۰KJE
رده بندی دیویی : ۳۴۶/۳۴۰۲
شماره کتابشناسی : ۶۵۹۸۰۰۲
ملی
تاریخ درخواست : ۲۵/۰۱/۱۳۸۹
تاریخ پاسخگویی : ۰۷/۰۲/۱۳۸۹
کد پیگیری : ۳۰۰۷۰۲۴

نام کتاب: اصول حقوق قراردادهای اروپا و حقوق ایران
(مطالعه تطبیقی)

مولفین : دکتر ابراهیم شعاریان - ابراهیم ترابی

ناشر: انتشارات فروزش

حروفچینی: واحد کامپیوتر انتشارات فروزش

تیراژ: ۱۵۰۰ نوبت چاپ: اول ۱۳۸۹

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۷۸- ۹۶۴-۵۴۷-۲۴۳-۴ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۷-۲۴۳-۴

مراکز پخش و فروش

دفتر و فروشگاه مرکزی: تبریز - خیابان امام خمینی، نرسیده به چهارراه آبرسان

تلفن: ۳۳۶۹۵۲۵ (۰۴۱۱) فاکس ۳۳۵۷۰۶۱ (۰۴۱۱)

فروشگاه شماره ۱: خیابان امام خمینی - سه راه طالقانی - پاساژ جام جم - طبقه اول

تلفن: ۵۵۳۰۷۹۲-۵۵۵۶۷۳۳ (۰۴۱۱) فاکس: ۵۵۶۶۳۲۲ (۰۴۱۱)

فروشگاه شماره (۲): تبریز - کوی ولی عصر - بالاتر از فلکه شریعتی - نرسیده به فلکه بازار

تلفن: ۳۳۰۱۴۷۹ - ۳۳۰۱۴۶۷ (۰۴۱۱)

بخش اول - حقوق اروپا و یکسان سازی حقوق قراردادها

فصل ۱- منابع و نهادهای حقوقی اتحادیه اروپا

- گفتار ۱- اتحادیه اروپا ۱
- گفتار ۲ - حقوق ملی یا حقوق اروپا ۴
- گفتار ۳ - قانون اساسی اروپا ۷
- گفتار ۴ - سایر منابع حقوقی ۸
- گفتار ۵ - پارلمان اروپا ۹
- گفتار ۶ - شورای وزیران ۱۰
- گفتار ۷ - کمیسیون اروپا ۱۱
- گفتار ۸ - دیوان دادگستری اروپا ۱۲

فصل ۲ - یکسان سازی حقوق قراردادها

- گفتار ۱ - ضرورت یکسان سازی حقوق قراردادها ۱۴
- گفتار ۲ - موانع یکسان سازی حقوق قراردادها ۱۷
- گفتار ۳ - اقدامات صورت گرفته در جهت یکسان سازی ۱۸
- الف- اتحادیه اروپا ۱۸
- ب- شورای اروپا، کنفرانس لاهه راجع به حقوق خصوصی بین المللی، و سازمان ملل متحد ۱۹
- ج- مؤسسه بین المللی وحدت حقوق خصوصی ۲۰
- د- کمیسیون حقوق خصوصی اروپا و گروه تحقیق قوانین مدنی اروپا ۲۱
- ه - اقدامات مشابه دیگر ۲۵
- گفتار ۴- مقایسه کلی اصول حقوق قراردادهای اروپا با اصول قراردادهای تجاری بین المللی ۲۵
- الف - مقررات مشابه ۲۶

۲۹	ب- وجوه افتراق
۳۲	ج- امکان اجرای همزمان این دو سند
۳۵	د- کاربردهای مشترک این دو سند
۳۶	گفتار ۵ - مقایسه اصول حقوق قراردادهای اروپا و کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا
۳۷	گفتار ۶- مقایسه اصول حقوق قراردادهای اروپا با پیش نویس طرح مشترک مرجع
۳۷	الف- از نظر موضوعات تحت شمول
۳۸	ب- از نظر قلمرو جغرافیایی
۳۸	ج- از نظر محتوا

بخش دوم - اصول حقوق قراردادهای اروپا

۳۹	مقدمه
----	-------

فصل ۱ - مقررات کلی

۴۹	گفتار ۱- قلمرو اصول
۴۹	ماده ۱-۱۰۱: اعمال اصول
۶۰	ماده ۱-۱۰۲: اصل آزادی قراردادها
۶۳	ماده ۱-۱۰۳: قواعد آمره
۶۷	ماده ۱-۱۰۴: اعمال مفهوم رضایت
۶۸	ماده ۱-۱۰۵: عرفها و عادات
۷۳	ماده ۱-۱۰۶: تفسیر و تکمیل
۷۷	ماده ۱-۱۰۷: اعمال این اصول از طریق قیاس
۷۸	گفتار ۲- تکالیف عمومی
۷۸	ماده ۱-۲۰۱: حسن نیت و معامله منصفانه
۸۲	ماده ۱-۲۰۲: تکلیف همکاری
۸۴	گفتار ۳- اصطلاحات و سایر مقررات
۸۴	ماده ۱-۳۰۱: معنی اصطلاحات
۹۰	ماده ۱-۳۰۲: متعارف
۹۲	ماده ۱-۳۰۳: اخطار

- ماده ۳۰۴-۱: محاسبه زمان ۹۶
- ماده ۳۰۵-۱: آگاهی و قصد متسبب ۱۰۲

فصل ۲ - تشکیل قرارداد

- گفتار ۱- مقررات کلی ۱۰۵
- ماده ۱۰۱-۲: شرایط تشکیل قرارداد ۱۰۵
- ماده ۱۰۲-۲: قصد ۱۰۹
- ماده ۱۰۳-۲: توافق کامل ۱۱۱
- ماده ۱۰۴-۲: شروطی که اختصاصاً مذاکره نشده ۱۱۴
- ماده ۱۰۵-۲: شرط مرجع ۱۱۵
- ماده ۱۰۶-۲: تعدیل صرفاً کتبی ۱۱۸
- ماده ۱۰۷-۲: تعهداتی که بدون قبولی الزام آورند ۱۲۰
- گفتار ۲- ایجاب و قبول ۱۲۱
- ماده ۲۰۱-۲: ایجاب ۱۲۱
- ماده ۲۰۲-۲: رجوع از ایجاب ۱۲۵
- ماده ۲۰۳-۲: رد ۱۲۹
- ماده ۲۰۴-۲: قبول ۱۳۱
- ماده ۲۰۵-۲: زمان انعقاد قرارداد ۱۳۵
- ماده ۲۰۶-۲: محدودیت زمانی قبول ۱۳۹
- ماده ۲۰۷-۲: قبولی با تأخیر ۱۴۲
- ماده ۲۰۸-۲: قبول تعدیل شده ۱۴۳
- ماده ۲۰۹-۲: شروط کلی متعارض ۱۴۵
- ماده ۲۱۰-۲: تایید کتبی حرفه‌ای ۱۴۹
- ماده ۲۱۱-۲: قراردادهایی که از طریق ایجاب و قبول منعقد نمی‌شوند ۱۵۱
- گفتار ۳- مسئولیت مذاکرات ۱۵۲
- ماده ۳۰۱-۲: مذاکرات بر خلاف اصل حسن‌نیت ۱۵۲
- ماده ۳۰۲-۲: نقض موارد محرمانه ۱۵۶

فصل ۳ - اختیارات نمایندگان

- گفتار ۱- مقررات کلی ۱۶۱
- ماده ۱۰۱-۳: قلمرو فصل ۱۶۱
- ماده ۱۰۲-۳: انواع نمایندگی ۱۶۳
- گفتار ۲- نمایندگی مستقیم ۱۶۵
- ماده ۲۰۱-۳: اختیار صریح، ضمنی و ظاهری ۱۶۵
- ماده ۲۰۲-۳: اقدام نماینده در اجرای اختیار خود ۱۶۷
- ماده ۲۰۳-۳: اصیل نامعلوم ۱۶۸
- ماده ۲۰۴-۳: اقدام نماینده فاقد اختیار یا خارج از حدود اختیاراتش ۱۶۹
- ماده ۲۰۵-۳: تعارض منافع ۱۷۲
- ماده ۲۰۶-۳: نمایندگی فرعی ۱۷۴
- ماده ۲۰۷-۳: تنفیذ از سوی اصیل ۱۷۵
- ماده ۲۰۸-۳: حقوق شخص ثالث با توجه به تنفیذ اختیار ۱۷۷
- ماده ۲۰۹-۳: مدت اختیار ۱۷۸
- گفتار ۳- نمایندگی غیر مستقیم ۱۸۱
- ماده ۳۰۱-۳: واسطه هایی که به نام اصیل اقدام نمی کنند ۱۸۱
- ماده ۳۰۲-۳: ورشکستگی واسطه یا عدم اجرای اساسی نسبت به اصیل ۱۸۲
- ماده ۳۰۳-۳: ورشکستگی واسطه یا عدم اجرای اساسی نسبت به شخص ثالث ۱۸۲
- ماده ۳۰۴-۳: ضرورت اخطار ۱۸۴

فصل ۴- اعتبار

- ماده ۱۰۱-۴: موضوعات غیر مشمول ۱۸۵
- ماده ۱۰۲-۴: عدم امکان ابتدایی ۱۸۶
- ماده ۱۰۳-۴: اشتباه اساسی نسبت به موضوع یا حکم ۱۸۷
- ماده ۱۰۴-۴: بی دقتی در ارتباط ۱۹۰
- ماده ۱۰۵-۴: تطبیق قرارداد ۱۹۱
- ماده ۱۰۶-۴: اطلاعات نادرست ۱۳۹
- ماده ۱۰۷-۴: تقلب ۱۵۹

- ماده ۱۰۸-۴: تهدیدات ۱۹۸
- ماده ۱۰۹-۴: سود بیش از حد یا امتیاز غیر منصفانه ۱۹۹
- ماده ۱۱۰-۴: شروط غیر منصفانه‌ای که اختصاصاً مورد مذاکره قرار نگرفته‌اند ۲۰۱
- ماده ۱۱۱-۴: اشخاص ثالث ۲۰۳
- ماده ۱۱۲-۴: اخطار ابطال ۲۰۴
- ماده ۱۱۳-۴: محدودیت های زمانی ۲۰۵
- ماده ۱۱۴-۴: تنفیذ ۲۰۷
- ماده ۱۱۵-۴: اثر ابطال ۲۰۸
- ماده ۱۱۶-۴: ابطال جزئی ۲۱۰
- ماده ۱۱۷-۴: خسارات ۲۱۳
- ماده ۱۱۸-۴: مستثنا یا محدود نمودن طرق جبران ۲۱۵
- ماده ۱۱۹-۴: طرق جبران برای عدم اجرا ۲۱۷

فصل ۵ - تفسیر

- ماده ۱۰۱-۵: قواعد کلی تفسیر ۲۲۰
- ماده ۱۰۲-۵: اوضاع و احوال مرتبط ۲۲۳
- ماده ۱۰۳-۵: قاعده تقدم تفسیر به زیان تنظیم کننده قرارداد ۲۲۸
- ماده ۱۰۴-۵: تقدم شروط مذاکره شده ۲۲۹
- ماده ۱۰۵-۵: ارجاع به قرارداد به عنوان یک مجموعه کلی ۲۳۱
- ماده ۱۰۶-۵: معتبر ساختن شروط ۲۳۲
- ماده ۱۰۷-۵: اختلافات زبانی ۲۳۳

فصل ۶ - محتویات و آثار

- ماده ۱۰۱-۶: اظهاراتی که موجب تعهدات قراردادی می‌شود ۲۳۵
- ماده ۱۰۲-۶: شروط ضمنی ۲۳۹
- ماده ۱۰۳-۶: شبیه سازی ۲۴۲
- ماده ۱۰۴-۶: تعیین مبلغ ۲۴۳
- ماده ۱۰۵-۶: تعیین یکجانبه به وسیله یک طرف ۲۴۵

۲۴۷	ماده ۱۰۶-۶: تعیین به وسیله شخص ثالث
۲۴۹	ماده ۱۰۷-۶: ارجاع به یک عامل غیر موجود
۲۴۹	ماده ۱۰۸-۶: کیفیت اجرا
۲۵۰	ماده ۱۰۹-۶: قرارداد برای دوره نامحدود
۲۵۱	ماده ۱۱۰-۶: شرط به نفع شخص ثالث
۲۵۶	ماده ۱۱۱-۶: تغییر اوضاع و احوال

فصل ۷ - اجرای تعهد

۲۶۱	ماده ۱۰۱-۷: محل اجرا
۲۶۴	ماده ۱۰۲-۷: زمان اجرا
۲۶۶	ماده ۱۰۳-۷: اجرای پیش از موعد
۲۶۹	ماده ۱۰۴-۷: ترتیب اجرا
۲۷۰	ماده ۱۰۵-۷: اجرای جایگزین
۲۷۳	ماده ۱۰۶-۷: اجرا به وسیله شخص ثالث
۲۷۵	ماده ۱۰۷-۷: شکل پرداخت
۲۷۷	ماده ۱۰۸-۷: پول پرداخت
۲۷۹	ماده ۱۰۹-۷: تخصیص اجرا
۲۸۲	ماده ۱۱۰-۷: اموال پذیرفته نشده
۲۸۴	ماده ۱۱۱-۷: پول پذیرفته نشده
۲۸۵	ماده ۱۱۲-۷: هزینه های اجرا

فصل ۸ - عدم اجرا و طرق جبران به طور کلی

۲۸۷	ماده ۱۰۱-۸: طرق جبران قابل دسترسی
۲۹۰	ماده ۱۰۲-۸: ترکیب طرق جبران
۲۹۲	ماده ۱۰۳-۸: عدم اجرای اساسی
۲۹۶	ماده ۱۰۴-۸: جبران به وسیله مرتکب عدم اجرا
۲۹۸	ماده ۱۰۵-۸: تضمین اجرا
۳۰۰	ماده ۱۰۶-۸: اخطار تعیین مدت اضافی برای اجرا

- ماده ۱۰۷-۸: تفویض اجرا به دیگری ۳۰۳
- ماده ۱۰۸-۸: عذر موجه به سبب مانع ۳۰۵
- ماده ۱۰۹-۸: شروط مستثنا یا محدود کننده طرق جبران ۳۰۸

فصل ۹ - طرق جبران خاص برای عدم اجرا

- گفتار ۱- حق اجرا ۳۱۱
- ماده ۱۰۱-۹: تعهدات پولی ۳۱۱
- ماده ۱۰۲-۹: تعهدات غیر پولی ۳۱۳
- ماده ۱۰۳-۹: خسارات منع نشده ۳۱۸
- گفتار ۲- امتناع از اجرا ۳۱۹
- ماده ۲۰۱-۹: حق امتناع از اجرا ۳۱۹
- گفتار ۳- خاتمه قرارداد ۳۲۲
- ماده ۳۰۱-۹: حق خاتمه دادن به قرارداد ۳۲۲
- ماده ۳۰۲-۹: قراردادهایی که بایستی در چند قسمت اجرا شود ۳۲۴
- ماده ۳۰۳-۹: اخطار خاتمه (قرارداد) ۳۲۶
- ماده ۳۰۴-۹: عدم اجرای محتمل ۳۲۸
- ماده ۳۰۵-۹: آثار کلی خاتمه (قرارداد) ۳۳۰
- ماده ۳۰۶-۹: کاهش ارزش اموال ۳۳۴
- ماده ۳۰۷-۹: استرداد پول پرداخت شده ۳۳۵
- ماده ۳۰۸-۹: استرداد اموال ۳۳۶
- ماده ۳۰۹-۹: استرداد برای اجرایی که نمی تواند اعاده شود ۳۳۸
- گفتار ۴- تقلیل مبلغ (قرارداد) ۳۳۹
- ماده ۴۰۱-۹: حق تقلیل مبلغ ۳۳۹
- گفتار ۵- خسارت و بهره ۳۴۱
- ماده ۵۰۱-۹: حق مطالبه خسارت ۳۴۴
- ماده ۵۰۲-۹: میزان کلی خسارت ۳۴۵
- ماده ۵۰۳-۹: قابلیت پیش بینی ۳۴۹
- ماده ۵۰۴-۹: ضررهای قابل استناد به زیان دیده ۳۴۷

- ماده ۵۰۵-۹: تقلیل زیان ۳۴۹
- ماده ۵۰۶-۹: معامله جایگزین ۳۵۰
- ماده ۵۰۷-۹: مبلغ رایج ۳۵۲
- ماده ۵۰۸-۹: تأخیر در پرداخت پول ۳۵۳
- ماده ۵۰۹-۹: پرداخت توافق شده برای عدم اجرا ۳۵۵
- ماده ۵۱۰-۹: پول رایجی که خسارت بر مبنای آن محاسبه می‌شود ۳۵۷

فصل ۱۰ - تعدد طرفین

- گفتار ۱- تعدد متعهدین ۳۵۹
- ماده ۱۰۱-۱۰: تعهدات تضامنی، مجزا و اشتراکی ۳۵۹
- ماده ۱۰۲-۱۰: زمان ایجاد تعهدات تضامنی ۳۶۲
- ماده ۱۰۳-۱۰: مسئولیت بر اساس تعهدات مجزا ۳۶۳
- ماده ۱۰۴-۱۰: تعهدات اشتراکی: قاعده خاص به هنگام مطالبه پول برای عدم اجرا ۳۶۴
- ماده ۱۰۵-۱۰: تقسیم میان متعهدین تضامنی ۳۶۶
- ماده ۱۰۶-۱۰: رجوع میان متعهدین تضامنی ۳۶۷
- ماده ۱۰۷-۱۰: اجرا، تهاتر و ادغام در تعهدات تضامنی ۳۶۹
- ماده ۱۰۸-۱۰: ابراء یا مصالحه در تعهدات تضامنی ۳۷۰
- ماده ۱۰۹-۱۰: تأثیر قضاوت در تعهدات تضامنی ۳۷۱
- ماده ۱۱۰-۱۰: مرور زمان در تعهدات تضامنی ۳۷۲
- ماده ۱۱۱-۱۰: قابلیت استناد به سایر دفاعیات در تعهدات تضامنی ۳۷۳
- گفتار ۲- تعدد متعهدلهم ۳۷۴
- ماده ۲۰۱-۱۰: حقوق تضامنی، مجزا و اشتراکی ۳۷۴
- ماده ۲۰۲-۱۰: تقسیم حقوق مجزا ۳۷۷
- ماده ۲۰۳-۱۰: مشکلات اجرای حق اشتراکی ۳۷۸
- ماده ۲۰۴-۱۰: تقسیم حقوق تضامنی ۳۷۸
- ماده ۲۰۵-۱۰: سیستم (رژیم) حقوق تضامنی ۳۷۹

فصل ۱۱ - انتقال حقوق

- گفتار ۱- اصول کلی ۳۸۱
- ماده ۱۰۱-۱۱: قلمرو فصل ۳۸۱
- ماده ۱۰۲-۱۱: حقوق قراردادی اصولاً قابل انتقال هستند ۳۸۳
- ماده ۱۰۳-۱۱: انتقال جزئی ۳۸۵
- ماده ۱۰۴-۱۱: شکل انتقال ۳۸۷
- گفتار ۲- آثار انتقال میان ناقل و منتقل الیه ۳۸۷
- ماده ۲۰۱-۱۱: حقوق انتقال یافته به منتقل‌الیه ۳۸۷
- ماده ۲۰۲-۱۱: زمانی که انتقال مؤثر می‌گردد ۳۸۹
- ماده ۲۰۳-۱۱: حفظ حقوق منتقل‌الیه در برابر ناقل ۳۹۰
- ماده ۲۰۴-۱۱: تعهدات ناقل ۳
- گفتار ۳- آثار انتقال میان منتقل‌الیه و متعهد ۳۹۵
- ماده ۳۰۱-۱۱: ممنوعیت قراردادی انتقال ۳۹۵
- ماده ۳۰۲-۱۱: سایر انتقالات بلا اثر ۳۹۶
- ماده ۳۰۳-۱۱: اثر نسبت به تعهد متعهد ۳۹۷
- ماده ۳۰۴-۱۱: حمایت از متعهد ۳۹۹
- ماده ۳۰۵-۱۱: درخواستهای متناقض ۴۰۰
- ماده ۳۰۶-۱۱: مکان اجرا ۴۰۱
- ماده ۳۰۷-۱۱: دفاعیات و حقوق تهاتر ۴۰۲
- ماده ۳۰۸-۱۱: تعدیل غیرمجاز نسبت به منتقل‌الیه الزام‌آور نیست ۴۰۴
- گفتار ۴- ترتیب حق تقدم میان منتقل‌الیه و خواهانهای متناقض ۳۰۵
- ماده ۴۰۱-۱۱: حق تقدم ۴۰۵

فصل ۱۲ - جانشینی متعهد جدید؛ انتقال قرارداد

- گفتار ۱- جانشینی متعهد جدید ۴۰۹
- ماده ۱۰۱-۱۲: جانشینی؛ قواعد کلی ۴۰۹
- ماده ۱۰۲-۱۲: آثار جانشینی بر دفاعیات و تضمینات ۴۱۳
- گفتار ۲- انتقال قرارداد ۴۱۶

ماده ۲۰۱-۱۲: انتقال قرارداد ۴۱۶

فصل ۱۳ - تهاتر

- مقدمه: ۴۱۹
- ماده ۱۰۱-۱۳: شرایط (تحقق) تهاتر ۴۱۹
- ماده ۱۰۲-۱۳: حقوق (طلب های) نامعین ۴۲۲
- ماده ۱۰۳-۱۳: تهاتر ارزی ۴۲۳
- ماده ۱۰۴-۱۳: اخطار تهاتر ۴۲۳
- ماده ۱۰۵-۱۳: تعدد حقوق و تعهدات ۴۲۵
- ماده ۱۰۶-۱۳: اثر تهاتر ۴۲۶
- ماده ۱۰۷-۱۳: مستثنا نمودن حق تهاتر ۴۲۷

فصل ۱۴ - مرور زمان

- گفتار ۱- مقررات کلی ۴۳۱
- ماده ۱۰۱-۱۴: حقوق مشمول مرور زمان ۴۳۱
- گفتار ۲- مواعد مرور زمان و آغاز آنها ۴۳۵
- ماده ۲۰۱-۱۴: موعد کلی ۴۳۵
- ماده ۲۰۲-۱۴: موعد برای حقی که به وسیله رسیدگی قضایی مستقر شده ۴۳۷
- ماده ۲۰۳-۱۴: آغاز (موعد) ۴۳۷
- گفتار ۳- تمدید موعد ۴۳۹
- ماده ۳۰۱-۱۴: تعلیق در مورد جهل ۴۳۹
- ماده ۳۰۲-۱۴: تعلیق در مورد رسیدگی قضایی و سایر رسیدگیها ۴۴۱
- ماده ۳۰۳-۱۴: تعلیق در مورد مانعی خارج از اختیار متعهدله ۴۴۲
- ماده ۳۰۴-۱۴: تعویق انقضا در مورد مذاکرات ۴۴۳
- ماده ۳۰۵-۱۴: تعویق انقضا در مورد عدم اهلیت ۴۴۴
- ماده ۳۰۶-۱۴: تعویق انقضا: ماترک متوفی ۴۴۵
- ماده ۳۰۷-۱۴: حداکثر طول دوره (مرور زمان) ۴۴۵
- گفتار ۴- تجدید دوره ۴۴۶

- ماده ۴۰۱-۱۴: تجدید (دوره مرور زمان) به جهت تصدیق حق ۴۴۶
- ماده ۴۰۲-۱۴: تجدید (مرور زمان) به جهت مبادرت به اجرا ۴۴۸
- گفتار ۵- آثار مرور زمان ۴۴۸
- ماده ۵۰۱-۱۴: اثر کلی ۴۴۸
- ماده ۵۰۲-۱۴: اثر (مرور زمان) بر حقوق تبعی ۴۴۹
- ماده ۵۰۳-۱۴- اثر (مرور زمان) بر تهاتر ۴۵۰
- گفتار ۶- تعدیل (مرور زمان) به وسیله توافق ۴۵۱
- ماده ۶۰۱-۱۴: توافقات مربوط به مرور زمان ۴۵۱

فصل ۱۵ - عدم اعتبار

- ماده ۱۰۱-۱۵: قراردادهای مخالف با اصول اساسی ۴۵۳
- ماده ۱۰۲-۱۵: قراردادهای ناقض قواعد آمره ۴۵۵
- ماده ۱۰۳-۱۵: عدم اعتبار جزئی ۴۵۸
- ماده ۱۰۴-۱۵: استرداد ۴۵۹
- ماده ۱۰۵-۱۵: خسارات ۴۶۱

فصل ۱۶ - تعلیق قرارداد

- ماده ۱۰۱-۱۶: اقسام تعلیق ۴۶۳
- ماده ۱۰۲-۱۶- دخالت در تعلیق ۴۶۶
- ماده ۱۰۳-۱۶: اثر تعلیق ۴۶۷

فصل ۱۷ - بهره منافع

- ماده ۱۰۱-۱۷: هنگامی که منافع به سرمایه اضافه شده است ۴۶۹

- فهرست منابع ۴۷۱
- مرجع شناسی
- اعضای گروه تحقیق کمیسیون حقوق قراردادهای اروپا
- متن انگلیسی اصول حقوق قراردادهای اروپا

اختصارات

CECL	<i>Commission on European Contract Law</i>
CISG	<i>UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods</i>
DCFR	<i>Draft Common Frame of Reference</i>
ECSC	<i>European Coal and Steel Community</i>
ECT	<i>European Community Treaty</i>
EEC	<i>European Economic Community</i>
EP	<i>European Parliament</i>
EU	<i>European Union</i>
OHADA	<i>Organization for Harmonization of Business Law in Africa</i>
PECL	<i>Principles of European Contract Law</i>
SGECC	<i>Study Group on a European civil code</i>
TCE	<i>Treaty establishing a Constitution for Europe</i>
ULFC	<i>Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods</i>
ULIS	<i>Uniform Law for the International Sale of Goods</i>
UN	<i>United Nations</i>
UNCITRAL	<i>United Nations Commission on International Trade Law</i>
UPICC	<i>Unidroit Principles of International Commercial Contracts</i>
WTO	<i>World Trade Organization</i>

به نام خدا

پیشگفتار

در قلمرو حقوق تجارت بین‌الملل، یکی از موضوعاتی که از اهمیت قابل توجهی برخوردار است انتخاب قانون حاکم بر قرارداد می‌باشد. تفاوتها و اختلاف نظرهای نظامهای حقوقی سبب می‌شود تا هر یک از طرفین قرارداد در انتخاب قانون متبوع خود برای حکومت بر عقد، تمایل بیشتری از خود نشان دهند، چرا که با احکام و مبانی آن آشنایی بیشتری دارند و زندگی اقتصادی و بازرگانی خود را با آن تنظیم کرده‌اند. در این میان آن که از قدرت چانه زنی بالایی برخوردار است غالب می‌شود و قانون منتخب خود را که سالهاست با آن خو گرفته، بر قرارداد حاکم می‌سازد. برای حل این معضل مدتهاست که حقوقدانان در صدد ایجاد قواعدی فراملی هستند تا بتواند مشکلات طرفین را در زمینه انتخاب قانون حاکم مرتفع سازد، زیرا در چنین انتخابی و در مقایسه با قواعد ملی، طرفین قرارداد در مقابل یکدیگر مقاومت کمتری به خرج می‌دهند و تعصب‌های غیر ضروری را کنار می‌نهند.

در حوزه قراردادهای که بیشترین کاربرد را در عرصه روابط و تجارت بین‌المللی دارد تعارضها و اختلاف نظرها در مقایسه با سایر شعب حقوقی کمتر است، چرا که اکثر قواعد حاکم بر آن مبتنی بر عقل و عرف است و همچنین بسیاری از احکام آن، تکمیلی و تفسیری است، پس می‌توان قواعدی ساخت که بتواند به عنوان قانون فراملی ایفای نقش کند و زندگی اقتصادی و بازرگانی طرفین قرارداد را تنظیم نماید.

کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا (۱۹۸۰) یکی از مهمترین اقداماتی است که در این راستا انجام شده است و همانگونه که از عنوانش پیداست قراردادهای بیع بین‌المللی را پوشش می‌دهد. نمونه دیگری از اسناد بین‌المللی راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی است که توسط موسسه بین‌المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی تنظیم شده است و در نوع خود حاوی قواعد مهم و ارزنده‌ای است که به عنوان قواعد عمومی معاملات می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و به عنوان قانون حاکم شناسایی شود.

اصول حقوق قراردادهای اروپا^۱ یکی دیگر از مهمترین اسنادی است که در زمینه قواعد عمومی معاملات توسط کمیسیون حقوق قراردادهای اروپا به ریاست پروفیسور اوله لاندو و با همکاری گروهی از حقوقدانان برجسته کشورهای عضو اتحادیه اروپا^۲ در راستای متحد نمودن ساختار حقوق قراردادها پس از سالها مطالعه و تحقیق طی دو مرحله در سالهای ۱۹۹۹ و ۲۰۰۲ در ۱۷ فصل تدوین شده است. با توجه به پیشرفت‌هایی که در زمینه اتحاد در اروپا انجام گرفته که از جمله آنها می‌توان به تصویب قانون اساسی اروپا و اتحاد پولی و بسیاری از معاهدات در این زمینه اشاره نمود، مبرهن است که وحدت حقوقی نیز می‌تواند یکی از نیازها و ضروریات انکار ناپذیر کشورهای عضو اتحادیه اروپا تلقی شود، تا جایی که بسیاری از حقوقدانان اروپایی معتقدند در آینده‌ای نه چندان دور شاهد برقراری نظم حقوقی جدید و قوانینی که حاکم بر همه کشورهای عضو باشد، مانند قانون مدنی اروپا خواهند بود.

اصول حقوق قراردادهای اروپا از جهات مختلف مهم تلقی می‌شود. یکی از آنها تسهیل تجارت فرامرزی در اتحادیه اروپا است که با توجه به گستردگی روابط تجاری اروپا با بسیاری از کشورهای جهان می‌تواند در تجارت جهانی نیز نقشی مؤثر ایفا کند. همچنین ایجاد یک بنیاد واحد برای حقوق حاکم بر قراردادها در جامعه اروپایی مدنظر می‌باشد. با در نظر گرفتن اینکه اصول مورد نظر به عنوان یک مجموعه قواعد مترقی در نظر گرفته می‌شود می‌تواند الهام بخش قانونگذاری‌ها باشد و حتی در خارج از مرزهای اتحادیه اروپا در تدوین قوانین مورد استفاده قرار گیرد.

یکی دیگر از مهمترین دستاوردهای اصول حقوق قراردادهای اروپا همانگونه که اوله لاندو نیز بیان داشته ایجاد پل ارتباطی میان دو نظام حقوقی رومی - ژرمنی و کامن لا است. اروپا مهد هر دو نظام یاد شده است و با توجه به اینکه در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا، وابستگان

۱- در مقاله‌ای، عنوان «اصول اروپایی حقوق قراردادها» استفاده شده است (رک: بهروز اخلاقی، نقدی بر لایحه اصلاح قانون تجارت، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، دوره جدید، ش ۳۵ و ۳۶، بهار و تابستان ۱۳۸۸، ص ۲۹)؛ در برخی از عناوین پایان نامه‌ها نیز «اصول حقوق قراردادهای اروپایی» مورد استفاده قرار گرفته است. به نظر ما ترجمه صحیح *The Principles of European Contract Law* همان عبارت «اصول حقوق قراردادهای اروپا» می‌باشد.

۲- اسامی حقوقدانان مشارکت کننده در تدوین اصول حقوق قراردادهای اروپا در همین کتاب آمده است.

به هر دو رژیم حقوقی دیده می‌شوند، تدوین اصول یاد شده از یک سو مشکل و از سوی دیگر سودمند بوده است و مطالعه مواد متعددی از اصول حقوق قراردادهای اروپا نشان می‌دهد که تنظیم کنندگان آن بدون هر گونه تعصب و جانبداری، حسب مورد قواعدی را از هر دو نظام حقوقی پیش گفته استخراج و به اعتقاد خود مناسبترین آنها را تشخیص داده و در اصول مورد بحث جای داده‌اند.

اصول حقوق قراردادهای اروپا به عنوان قواعد فراملی می‌تواند به منزله قانون حاکم بر قرارداد در روابط تجاری بین‌المللی حتی افراد غیر وابسته به کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز مورد استفاده قرار گیرد.

ایده و هدف دیگر اصول مورد بحث توسعه آموزش حقوقی است و بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که این اصول امروزه در سراسر جهان و در مراکز علمی و تحقیقاتی مورد مطالعه قرار می‌گیرد و کتابها و مقالات متعددی در این زمینه انتشار یافته است. در بسیاری از مؤسسات علمی و دانشگاههای جهان، اصول مورد نظر در کنار کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا و اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی به عنوان منابع اصلی رشته حقوق تجارت بین‌الملل معرفی و مطالعه می‌شود و می‌تواند برای دانشجویان و محققین این رشته سودمند باشد.

بر این اساس با توجه به فقد هرگونه آثار مرتبط با موضوع، ترجمه متن و شرح اصول مزبور به عنوان اولویت پژوهش حاضر در نظر گرفته شد و در ادامه کار اصول مزبور با حقوق ایران مورد بررسی تطبیقی قرار گرفت.

بخش اول کتاب حاضر به ذکر کلیاتی در خصوص حقوق اتحادیه اروپا و ضرورتها و موانع یکسان سازی حقوق قراردادها و مقایسه کلی اسناد بین‌المللی در این زمینه اختصاص یافته است. در بخش دوم، ترجمه مواد اصول مورد مطالعه انجام و تا حد امکان تلاش شده است واژه‌ای که در ادبیات حقوقی ما قابل تطبیق است، انتخاب شود، به این جهت در ترجمه اصطلاحات از هر دو متن رسمی انگلیسی و فرانسوی استفاده شده است، با این همه ترجمه عنوان و متن تعدادی از مواد اصول یادشده با اصطلاحات رایج در ادبیات حقوقی ما نامأنوس است و این امر ناشی از ضرورت امانتداری در ترجمه بوده است. در ترجمه شرح اصول به موارد مهم اکتفا گردیده و مواد اصول مورد مطالعه به اختصار، با اسناد بین‌المللی مرتبط یعنی

کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا و اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی مورد مقایسه قرار گرفته است.

درذیل هر یک از مواد اصول، به حد وسع موضوع از دیدگاه حقوق ایران مورد بررسی قرار گرفته است، با این توضیح که تعدادی از قواعد مطروحه در اصول یاد شده مانندی در حقوق ما ندارد و مطالعه تطبیقی در مواردی امکان پذیر نبوده است.

شناسایی مفاهیم جدید در قلمرو قراردادها نشانه تحول و پویایی این شعبه حقوقی است و همین امر ضرورت طرح مفاهیم نو در حقوق ما را بیش از گذشته آشکار می‌سازد. بررسی اصول مورد مطالعه نشان می‌دهد که اکثر موضوعات قواعد عمومی قراردادها در قانون مدنی ما به سکوت برگزار گردیده و حکم قضیه از رویه قضایی یا دکترین حقوقی - فقهی و با توسل به شیوه‌های مختلف تفسیر مانند استنباط می‌شود و از این رو نیاز به قانونگذاری حتی در مباحثی که ظاهراً نقضی در آنها دیده نمی‌شود مانند قواعد ایجاب و قبول، نمایندگی، تفسیر قرارداد، تعدد طلبکاران و بدهکاران، انتقال حقوق و تعهدات و واگذاری قرارداد و مرور زمان احساس می‌شود.

تردیدی وجود ندارد که اثر حاضر از کاستی‌های فراوان برخوردار است و بر اهل نظر است که با غمض عین، پیشنهادات سازنده خود را ارائه نمایند، اما طبیعی است که اولین اثر همیشه دارای یک چنین ویژگی بوده و بخشودنی است.

در انجام این کار جناب آقای ابراهیم ترابی به عنوان پژوهشیار در تمام مراحل تحقیق نگارنده را همراهی نموده و همسر ایشان سرکار خانم الهام مقراضی نیز ویرایش آن را عهده‌دار گردیده‌اند که جا دارد مراتب قدردانی خود را از هر دوی آنان ابراز نمایم. همچنین آقایان یوسف مولایی دانشجوی دوره دکتری حقوق خصوصی و موسی برزین دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق که در بازخوانی و ویرایش نهایی این اثر، همکاری لازم را مبذول داشته‌اند، شایسته تقدیرند.

ابراهیم شعاریان

عضو هیأت علمی دانشگاه تبریز - زمستان ۱۳۸۸

e_shoarian@tabrizu.ac.ir

صفحات اصلی کتاب در فایل موجود نیست

برای ملاحظه متن کامل به کتاب چاپ شده از سوی انتشاراتی فروزش مراجعه فرمائید